

2023-05-17

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-00368

Kartläggning av Nacka kommuns arbete mot välfärdsbrottlighet och otillåten påverkan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens trygghetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att kartlägga kommunens arbete med att förebygga välfärdsbrottlighet enligt tjänsteskrivelsen daterad den 17 maj 2023.
2. Kommunstyrelsen noterar att den uppskattade kostnaden för nedlagd tid beräknas till cirka 260 000 kr och föreslås tas inom ramen för kommunstyrelsens övriga satsningar på 4 miljoner kronor i Mål och budget 2023 – 2025, bland annat till nytt trygghetsutskott.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun behöver förstärka sitt förebyggande arbete mot välfärdsbrottlighet och otillåten påverkan, och se till att det finns en tydlig process för att hantera oegentligheter. Kommunen behöver också gemensamma strategier för att hantera dessa frågor eftersom det idag finns ett otydligt ansvar på kommunövergripande nivå. En kartläggning av hur kommunen arbetar med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrottlighet är viktigt för att identifiera behov och luckor. Kartläggningen kommer att omfatta alla nämnder och dess verksamheter och kommer att ske genom intervjuer med bland annat enhetschefer för att få information om hur verksamheterna arbetar, om det finns relevanta rutiner och handlingsplaner, hur lagen och rutinerna efterlevs och om det finns information om tidigare upptäckta fall av välfärdsbrottlighet eller misstänkt sådan.

Ärendet

Bakgrund

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, definierar välfärdsbrottlighet som ”när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala eller regionala medel för egen vinning.”¹

¹ <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/hotmotdemokratiochsamhallssystem/valfardsbrottlighet.377.html>

Det saknas en fullständig sammanställning kring omfattningen av välfärdsbrottsligheten i Sverige men flera statliga utredningar har berört att vid utbetalningar från offentliga försäkrings- och bidragssystem går omkring 2 - 4% till brott och oegentligheter. Kommuner och regioner köper verksamhet från privata utförare för ca 124 miljarder kronor per år (2021). 2% av detta motsvarar ca 3,9 miljarder som går direkt till brottslighet. Välfärdsbrott och oegentligheter kan förekomma inom alla områden där möjligheten att göra en vinst finns, för egen del eller för företag. I förlängningen riskerar detta att leda till sämre samhällsservice samtidigt som förtroendet för staten, myndigheter och näringslivet skadas. Dessa hot påverkar i sin tur centrala skyddsvärden som invånarnas trygghet, säkerhet och hälsa och får även konsekvenser för kommunsektorns möjligheter att upprätthålla samhällsviktiga funktioner, samt att människors tilltro till demokratiska processer och rättssäkerheten urholkas.

Stadsledningskontoret anser att Nacka kommun behöver arbeta aktivt för att stärka det förebyggande arbetet mot välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan samt säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera oegentligheter när de upptäcks. Kommunen behöver även gemensamma strategier i arbetet mot välfärdsbrott och otillåten påverkan. I dagsläget föreligger ett otydligt ansvar på kommunövergripande nivå och det saknas en sammanhållen rapportering, analys och struktur för arbetet.

Kartläggning

Information, kompetens och kunskap kring brott som riktas mot Nacka kommuns välfärdssystem är en förutsättning för att sedan kunna ta nästa steg och arbeta kunskapsbaserat mot välfärdsbrottsligheten i kommunen. För att skapa en förståelse för hur kommunen arbetar med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrottslighet behöver respektive nämnds arbete inom området kartläggas. Genom att inventera nuläget och därigenom identifiera vilket arbete som sker i verksamheterna idag skapas en bild av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott.

Syftet med kartläggningen är att samla in information för att få en förståelse för följande:

- Vad är det verksamheten behöver förebygga och förhindra?
- Var inom kommunen föreligger välfärdsproblematik företrädesvis?
- Vilka ska vara med i preventionsarbetet?
- Vad görs inte idag?
 - Beskriva/identifiera luckor av vad som saknas i dagsläget.

Kartläggningen ska svara på om hur det preventiva arbetet mot välfärdsbrottslighet inom kommunen fungerar. Den kommer även att identifiera och sammanställa vilka ytterligare behov kommunens verksamheter har i arbetet mot välfärdsbrottslighet, vilka ”riskområden” det finns inom kommunens verksamheter samt hur misstänkta

välfärdsbrott ska rapporteras och hanteras. Även nödvändiga styrdokument och rutiner mot otillåten påverkan ska omfattas av kartläggningen.

Plan för genomförande

Kartläggningen bör genomföras för samtliga verksamheter via intervjuer med medarbetare som arbetar med frågan eller ansvarar för en berörd verksamhet.

Tabellen nedan beskriver analysområden och verksamheter som kommer att vara en del av kartläggningen och som berörs direkt eller indirekt:

Kartläggningsområden och enheter

Kartläggningen genomförs via intervjuer med enhetschefer, utifrån följande frågeställningar;

- Hur verksamheterna idag arbetar med att förebygga och förhindra välfärdsbrott
- Huruvida det finns relevanta, framtagna rutiner/handlingsplaner angående välfärdsbrottlighet
- Hur lagar och rutiner efterlevs inom verksamheten
- Om det finns information om tidigare upptäckta och hanterade fall av eller misstänkt välfärdsbrottslighet i verksamheten.
- Vad görs inte idag?

Beskriva/identifiera luckor av vad som saknas i dagsläget.

Område	Enhet
Trygghetsfrämjande, ordning och säkerhet, kommunikation med medborgare	Kommunikationsstaben
	Säkerhetsfunktionen
Internt stöd och förvaltning	HR-staben
	Ekonomi- och finansstaben
	Controllerenheten
	Inköpsenheten
	Redovisningsenheten
	Kundserviceenheten
	Personalenheten
	Juridik- och kanslistaben
	Digitaliseringsstaben
	Digitaliseringsenheten
Kultur och fritid	Kultur- och fritidsenheten
Skola, barnomsorg och fritidshem, vuxen- och arbetsmarknadsutbildning	Välfärd skola
	Arbets- och etableringsenheten

	Utbildningsenheten
Äldreomsorg och dagverksamhet för äldre	Välfärd samhällsservice
	Äldreenheten
Socialtjänst, flyktingmottagande och LSS	Barn- och familjeenheten
	Omsorgsenheten
	Arbets- och etableringsenheten
	Överförmyndarenheten
Infrastruktur drift, förvaltning och underhåll	Enheten för drift – offentlig utemiljö
	Fastighetsenheten
	Trafikenheten
Infrastrukturplanering och utveckling	Bygglovenheten
	Miljöenheten
	Lantmäterienheten
	Enheten för strategisk stadsutveckling
	Exploateringsenheten
	Planenheten
	Anläggningsenheten
Näringsliv	Näringslivsstaben

Riktning framåt – hur ska arbetet fortsätta?

Utifrån kartläggningen görs en analys. Analysen utgör grunden för framtagandet av gemensamma riktlinjer och rutiner för att motverka välfärdsbrottslighet.

Nedan beskrivs det fortsatta arbetet efter själva kartläggningen:

- Sammanställning av kartläggningen – hur ser arbetet ut idag?
- Analys av kartläggningen - Vad görs/görs inte idag?
- Beskriva/identifiera luckor av vad som saknas i dagsläget.
- Planering av aktiviteter - Utbildning/fortbildning
- Form och struktur för rapportering från verksamheterna
- Kunskapsöverföring
- Erfarenhetsutbyte
- Omvärldspaning
- Externa samarbetspartners

Åtterrapporering

Resultatet av kartläggningen och analysen presenteras förslagsvis som ett informationsärende via trygghetsutskottet till kommunstyrelsen den 20 september 2023.

Ledningsstabens bedömning och förslag till beslut

Ledningsstabens samlade bedömning är att kommunen måste ta ett samlat kommunövergripande och kunskapsbaserat grepp kring välfärdsfrågan för att de insatser som skall genomföras i förebyggande och utredande syfte skall få önskad effekt. Ledningsstaben anser därför att arbetet mot välfärdsbrott måste börja med en ordentlig kartläggning av hur problemen och det befintliga arbetet ser ut idag, följt av en analys kring orsaker och behov av genomförande av åtgärder. Ledningsstaben föreslår därför att trygghetsutskottet ger stadsledningskontoret i uppdrag att hålla ihop denna process.

Ekonomiska konsekvenser

Den uppskattade kostnaden för nedlagd tid beräknas till cirka 260 000 kr och föreslås tas inom ramen för kommunstyrelsens övriga satsningar på 4 miljoner kronor i Mål och budget 2023 – 2025, bland annat till nytt trygghetsutskott.

Kartläggning och analys kommer att genomföras med start i maj 2023. Ett trettiootal verksamhetsintervjuer ska förberedas, genomföras, dokumenteras, sammanställas och analyseras.

Uppskattningsvis kommer följande antalet timmar erfordras:

• Förbereda intervjuer	60 timmar
• Genomföra intervjuer	70 timmar
• Sammanställa information efter intervjuer	60 timmar
• Analys av resultatet	80 timmar

Total uppskattad tidsåtgång för genomförande av nulägesanalys är 270 timmar.

Kostnaden per timma uppskattas till 950 kr, vilket ger en uppskattad totalkostnad om ca 260 000 kr för nulägesanalysen.

Konsekvenser för barn

Alla nämnder bedriver verksamhet som direkt eller indirekt påverkar barn och ungas livsvillkor. Kommunens arbete mot välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan kommer i förlängningen att leda till att alla som bor, verkar eller besöker Nacka, såväl barn som vuxna får ta del av en större del av kommunens skattemedel eftersom dränaget till välfärdsbrott förväntas minska. Detta möjliggör att barn och ungas behov av bra skolor, god boende- och utemiljö, ett rikt fritids- och kulturutbud och möjligheten att växa upp i ett tryggt Nacka i ännu högre grad kan tillgodoses.

Jan Landström
Tf. Säkerhetschef
Ledningsstaben

Emrah Ercin
Säkerhetsstrateg
Ledningsstaben